

Ιστορικό

Οι αρχαίες πέτρες στη Βοιωτία του Κορινθιακού είναι μια αποκάλυψη για την ιστορία και τον πολιτισμό των Ελλήνων. Υπάρχουν διάσπαρτες αρχαίες πόλεις με ισχυρά τείχη σε όλο το μήκος της ακτογραμμής του Κορινθιακού. Ανάμεσα σε αυτές τις πόλεις εξέχουσα σημασία και θέση κατέχουν δυο τέτοιες ακροπόλεις, της Κρεύσης και των Τιφών.

Η επιλογή τους έγινε με ένα και μοναδικό κριτήριο: Ότι είναι κτισμένες στις παρυφές του ίδιου βουνού. Ανατολικά η Κρεύσις, δυτικά οι Τίφες ή Σίφες. Τις χωρίζει ο ίδιος ορεινός όγκος: Το Κορομπύλι

Κρεύση και Τίφες

Δύο ακροπόλεις στην Βοιωτία

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ANNA ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Άποψη του νότιου τείχους της ακρόπολης με την παραλία της Κρεύσης που σήμερα αποκαλείται Λιβαδόστρα.

Στο δρόμο για την Κρεύση. Και το Τρόπαιο του Επαμεινώνδα.

Αρε μπαγάσα Ξενοφώντα, πού μ' έστειλες χειμωνιάτικα, μες στ' αγιάζι της Βοιωτίας να ψαχουλεύω στις ερημιές και να σε μακαρίζω κι από πάνω για τις υπέροχες στιγμές που μου χάρισες... Αθελά σου, βέβαια...

Εγώ που είχα φάει με το κουτάλι τον Κιθαιρώνα και τον Ελικώνα κι ούτε που ήξερα **αυτές** τις μουσικές γωνιές, αυτές τις κοιλάδες, τα λιμάνια και τις ακροπόλεις της Βοιωτίας. Σε δρόμους που είχες ανακαλύψει εσύ, εκεί στα μέσα του 4ου αιώνα π.Χ. ακολουθώντας τα στρατεύματα των Λακεδαιμονίων – φίλα, βλέπεις, προσκείμενος σ' αυτούς – είτε με τον Αγησίλαο είτε με τον Κλεόμβροτο ψάχνοντας μυστικά περάσματα από τη Φωκίδα ή τον Κορινθιακό προς την έδρα της Θηβαϊκής ηγεμονίας.

Με τα **“Ελληνικά”** στο χέρι λοιπόν βιάστηκα να προσπεράσω τη σημερινή Θήβα, και να ψάχνω τα θέατρα των επιχειρήσεων, Λακεδαιμονίων και Θηβαίων, γύρω από την πόλη του Κάδμου.

Ο Ξενοφώντας λοιπόν μου έβαλε τα γυαλιά. Καθώς μου έβαλε στο νου τόσες πολιτείες που είχαν αφανιστεί, άλλα τόσα πεδία μαχών κι ένα λιμάνι στον βοιωτικό Κορινθιακό, που μου ήταν άγνωστος τόπος.

Ήρθα λοιπόν με το πόνημα του Αθηναίου ιστορικού στα χέρια, πόνημα που ανιστορεί, κυρίως στο τέταρτο κεφάλαιο του 5^{ου} Βιβλίου των “Ελληνικών” του, τη διαμάχη Λακεδαιμονίων και Θηβαίων, για την κυριαρχία του Ελλαδικού χώρου και την πρωτιά της ηγεμονίας.

Τελειώνοντας με τη Θήβα – αν και ποτέ δεν μπορεί να τελειώνει κανείς ή να ξεμπλέκει, με τη Θήβα – έχτισα πρόχειρα

στο νου μου ένα πεντάπολο που αρχή και τέλος είχε την ίδια τη Θήβα. Η σκέψη να κάνω ένα τέτοιο πεντάπολο προήλθε από την αναφορά του Ξενοφώντα σε μια πόλη της Βοιωτίας, εντελώς χαμένη κι ακαρτογράφητη, που βλέπει στον κορινθιακό κόλπο: Η πόλη ονομάζονταν **Κρεύσις**...

Αλλά το πού βρίσκεται η “Κρεύσις” θα το δούμε στη συνέχεια ή μάλλον στη μέση του γεωμετρικού πενταπόλου. Ας το πούμε καλύτερα “Πεντάπολις”.

Ποια όμως είναι αυτή η πεντάπολις; Πρώτη απ' όλες η αρχαία **Εύτρησης**. Την ξέρετε; Οχι; Ούτε κι εγώ, μέχρι σήμερα... Δεύτερη είναι τα **Λεύκτρα**. Αυτή σίγουρα θα την έχετε ακούσει από τη γυμνασιακή ιστορία. Τον Επαμεινώντα και την ομώνυμη μάχη των Λεύκτρων. Βρίσκεται δυο έως τρία χιλιόμετρα δυτικότερα από την Εύτρηση. Τρίτη βεβαίως είναι η **Κρεύσις**. Αυτή κι αν δεν την έχετε ακούσει ποτέ...

Αλλά η Κρεύσις δεν είναι όποιος κι όποιος τόπος ή πόλις. Είναι πρωτ' απ' όλα ένα λιμάνι νευραλγικής ισχύος, αλλά πολύ σημαντικό για τον Ξενοφώντα, ο οποίος περνάει από εκεί (αποβιβάζει, επιβιβάζει, αλλά και μετεπιβιβάζει) τους Λακεδαιμόνιους, καθώς ΟΛΟΙ οι άλλοι δρόμοι μέσω α/ του στενού των Ελευθερών (Κάζας), β/ της ορεινής διάβασης του Κιθαιρώνα και γ/ του Βοιωτικού Ασωπού, ήταν κατελημμένοι από τους Θηβαίους πυργοφύλακες που δεν άφηναν ούτε μύγα να περάσει.

Τέταρτη πόλη είναι οι **Θεσπίες**, χαμένη στο εσωτερικό της κοιλάδας των Μουσών και πέμπτη η **Ασκη**, με την περίφημη κοιλάδα των Μουσών, πατρίδα του Ησίοδου. Έτσι κλείνει το πεντάπολο, καθώς από την Ασκη ο δρόμος βγάζει στην Αλίαρτο κι από εκεί επιστρέφει στη Θήβα. Από τη Θήβα θα πάρω το δρόμο για Καπαρέλι και Λεύκτρα. Στα οκτώ χιλιόμετρα από τη Θήβα πάνω σε μια σπαρμένη κορυφή ξεχωρίζει η ακρόπολη της Εύτρησης. Παρκάρω το αμάξι κι ανηφορίζω βαδίζοντας για τρακόσια μέτρα πάνω στα φρισαρισμένα χώματα. Μόλις κορυφωνομαι, διακρίνω τα χαλάσματα μιας μι-

Η κοιλάδα του ποταμού Ωερών.

κρής ακρόπολης που αγναντεύει ολόκληρο τον κάμπο των Πλαταιών. Η Εύτρηση αναφέρεται από τον Όμηρο ανάμεσα στις βοιωτικές πόλεις που πήραν μέρος στον Τρωικό πόλεμο. Η αρχαιολογική έρευνα έδειξε πως η Εύτρηση κατοικείται από τη νεολιθική εποχή. Άκμασε στο τέλος της Μυκηναικής περιόδου, εγκαταλείπεται στη συνέχεια κι εποικίζεται πάλι τον 6^ο αιώνα π.Χ.. Το σημαντικό εύρημα της Ευτρησης είναι ένας καταπληκτικός κούρος του 6^{ου} αιώνα που βρέθηκε εκεί και σήμερα εκτίθεται στο καινούργιο κι ΕΚΠΛΗΚΤΙΚΟ αρχαιολογικό Μουσείο Θηβών.

Ύστερα από δύομιση χιλιόμετρα προσεγγίζω τα Λεύκτρα. Η σημερινή κωμόπολη είναι χτισμένη στην οχυρή καμπύλη μιας απαλής κορυφοσειράς. Διασχίζω το άχρωμο αυτό αρβανιτοχώρι και βγαίνω παίρνοντας κατεύθυνση νότια. Ευτυχώς υπάρχουν πολλές πινακίδες που με βγάζουν με ασφάλεια μέσα από τον κυκεώνα των Λεύκτρων. Ένδειξη: Προς γήπεδο και **Λιβαδόστρα...**

Άντε τώρα να καταλάβεις τι και ποια εί-

ναι η Λιβαδόστρα, αν δεν είσαι εφοδιασμένος με τον τελευταίο χάρτη της ΑΝΑΒΑΣΗΣ.

Σημειώνω και ευγνωμονώ, στο σημείο αυτό την Πηνελόπη Ματσούκα και τους συνεργάτες της που επισημαίνουν και την παραμικρή αρχαία θέση, ακρόπολη και ιστορικό Οικισμό της Βοιωτίας.

Μηδενίζω τον χιλιόμετρητή μου και οδηγώ μέσα από τη βοιωτική ξεραίλα, ίσαμε να υψωθώ στον αυχένα του **Λιβονότου**.

Τώρα, αληθινή η ονομασία ή πλαστή, εμένα μου άρεσε και την υιοθέτησα, σαν πραγματικά ντόπια κι αυθεντική.

Αλλά στον αυχένα τι αντίκρισα; Έναν Φαρμακευτικό και βοτανικό Κήπο, με μια απίθανη ποικιλία φυτών και βοτάνων. Η τοποθεσία στην ντόπια λαλιά αποκαλείται **Σκάφη Λάκκα**. Το υψόμετρό της είναι 349 μέτρα. Από εδώ αρχίζει το ωραίο μονοπάτι για τον Αϊ-Μάμα, μήκους δυο χιλιομέτρων και η κατάβαση στο **φαράγγι της Ωερής**, η διάσχιση του οποίου φτάνει τα 4,5 χιλιόμετρα. Και βέβαια αφού μιλάμε για σοβαρό Κτίμα, υπάρχει και η εν-

δεικτική καταγραφή των Συντεταγμένων. Βγαίνω στην απάνω ράχη του αυχένα και αφήνω το βλέμμα να περιπλανηθεί στον ορίζοντα της βοιωτικής παντοδυναμίας. Δεν είναι δυνατόν να υπάρχει τέτοιο τοπίο στην Ελλάδα και να βουλιάζει στην ιστορική και γεωγραφική άγνοια.

Στ' αριστερά μας υψώνεται ολόκληρη η χιονισμένη κορυφογραμμή του Κιθαιρώνα. Στο βάθος του ορίζοντα ανοίγει τη βεντάλια του ένας μυχός, ωσάν φιόρδ και πίσω του ξαπλώνονται οι Αλκυονίδες νήσοι. Αλλά εκείνο που εντυπωσιάζει είναι η μεγάλη μακριά κοιλάδα που σε μερικά σημεία στενεύει και γίνεται φαράγγι. Αυτή είναι η Ωερών.

Το πέρασμα όμως αυτό που αναφέρει ο Ξενοφώντας αποτελεί πράγματι μια πρώτης τάξης δίοδο - ανάβαση από τη θάλασσα προς τον βοιωτικό κάμπο. Είναι άλλωστε καλά χαραγμένη η διαδρομή της χαράδρας, που μοιάζει με τεράστιο φίδι καθώς σούρνεται χάρω στον πάτο του φαραγγιού.

Άφωνος συνεχίζω να οδηγώ με κατηφο-

ρικές στροφές. Θα χρειαστώ δέκα χιλιόμετρα ακριβώς από τα Λεύκτρα για να καταλήξω στην ακτή. Πρώτ' απ' όλα θα διακρίνω στην αριστερή πλατιά κοιλάδα της Λιβαδόστρας - όπως αποκαλείται σήμερα ο παράλιος οικισμός - ένα βραχώδες ύψωμα, στην κορυφή του οποίου διακρίνεται ένας καλοδιατηρημένος μεσαιωνικός πύργος. Η κοιλάδα είναι δενδρήεσσα με αραιά σπίτια.

Όμως όταν φτάνω στα χείλη της θάλασσας και γυρίζω το βλέμμα μου στην πετρωμένη πλαγιά, τι βλέπω:

Βλέπω άφωνος κι έμπλεως θαυμασμού, απορίας και φανταχτερής έκπληξης, μιαν εντυπωσιακή ακρόπολη που ξεδιπλώνει τις αλλεπάλληλες επάλξεις των τειχών της ήσυχα, διαδοχικά, πλέοντας με κραταιό κρηπίδιωμα, ανάμεσα σε φυσικά τείχη, από βράχους, πετρώδη οχυρά και γρανίτες.

Τι ακρόπολη είναι αυτή; Τί ομορφιά και τι θέση κατέχει στο πουθενά της Βοιωτίας, μια ανάσα από το κύμα; Αγναντεύει τις ακτές και τα βουνά της Πελοποννήσου, τα υψώματα του Κιθαιρώνα και των Γερανεί-

Η ακρόπολη της Κρέυσης (κάτω) και τμήμα της ανωδομής στην Κρέυση. (δεξιά)

Η ακρόπολη με φόντο την παραλία της Λιβαδόστρας.

ων και όλο το πέρασμα της Ωερόης...

Από το μέρος αυτό και με αφετηρία το μυστικό λιμάνι της Κρεύσης οι Λακεδαιμόνιοι περνούσαν ερχόμενοι είτε από τη Φωκίδα είτε από την Πελοπόννησο, για να κατευθυνθούν στη Θήβα. Βλέπεις ήταν αδιαπέραστα όλα τα άλλα σημεία διόδων. Έτσι έγινε και το **371 π.Χ.** Τα στρατεύματα των Λακεδαιμονίων αποβιβάστηκαν στην Κρεύση και πήραν τον ανήφορο, μέσα από το φαράγγι της Ωερόης, για τα Λεύκτρα. Η σύγκρουση Κλεόμβροτου και Επαμεινώνδα έγινε λίγο έξω από τα Λεύκτρα. Ο Επαμεινώνδας σοφίστηκε ένα καινούργιο τέχνασμα και χτύπησε τον αντίπαλό του στο πιο αδύνατο σημείο του, το αριστερό κέρασ. Και τους εξουδετέρωσε σκοτώνοντας πεντακόσιους περίπου Σπαρτιάτες.

Οι τελευταίοι τόφεραν βαρέως μα κείνο που τους πλήγωσε περισσότερο ήταν το **Τρόπαιο** που ήθελαν να στήσουν οι Θηβαίοι. Στο τέλος αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν και να ζητήσουν εκεχειρία. Έτσι στήθηκε το εντυπωσιακό (και σήμερα) Τρόπαιο, προκειμένου οι Σπαρτιάτες

να περισυλλέξουν τους νεκρούς τους...

Ω ρε Ξενοφώντα, πού τον ανακάλυψες αυτό τον τόπο; Πού τον ξετρύπωσες, τόσες εκατοντάδες χρόνια πριν από τους σημερινούς αδαείς οικιστές της Λιβαδόστρας; Χωρίς δρόμους, χωρίς πληροφορίες, χωρίς πυξίδα και οδοστρωτήρες, πού βάδιζες;

Από την Κρεύση επιστρέφω στα Λεύκτρα κι ακολουθώ την πορεία του δρόμου για τις Θεσπιές. Στο ενάμισο χιλιόμετρο από τα Λεύκτρα προσπερνάω το εντυπωσιακό Τρόπαιο του Επαμεινώνδα, στη μέση του βοιωτικού κάμπου. Είναι ένας κυλινδρικός μαρμαρινός όγκος (σαν οβελίσκος) ο οποίος με ανακαλεί στη θέσμια τάξη των αρχαίων θυτών. (Ήταν συνήθεια σ' αρχαία χρόνια, μετά από κάθε επιτυχή έκβαση πολεμικής αναμέτρησης, στην Ελλάδα, να στήνονται τα λεγόμενα **Τρόπαια**.)

Αυτό το εντυπωσιακό απομεινάρι κυλινδρικού υψώματος, με τρία θραύσματα από κολώνες να κείτονται κατάχαμα, σαν να είναι αποκολλημένα υπολείμματα του Τρόπαιου, αποτελεί τη μνημειώδη προσφορά στους Θεούς, του μεγάλου Επαμεινώντα.

Ο πύργος της Λιβαδόστρας.

Հրապարակ
Հրապարակ - Victory Monument

Το λίθινο κυλινδρικό τρόπαιο της Μάχης των Λεύκτρων, όπως αναστηλώθηκε από τον αρχιτέκτονα – αρχαιολόγο Αν. Ορλάνδο.

Ο Ορλάνδος πραγματοποίησε το 1958 ανασκαφή στη θέση Μάρμαρα Λεύκτρων και εντόπισε τμήματα από το βάθρο του τρόπαιου (τρίγλυφα, μετόπες και λίθινες ανάγλυφες ασπίδες).

Πάνω στο βάθρο ήταν στημένο το κυρίως τρόπαιο, το οποίο επιστέφετο από διάζωμα τρίγλυφων, μετοπών και σειρά λίθινων ανάγλυφων ασπίδων.

Ακρόπολη Τιφών Βοιωτίας

“Αυτά τα επιβλητικά ερείπια που έφτιασαν ως εμάς έχουν τόσο μεγαλείο και τόση σημασία, ώστε εμείς οι φτωχοί Ευρωπαίοι εδώ και αιώνες τώρα τα ερευνούμε και για μερικούς ακόμη αιώνες θα εξακολουθούμε να τρεφόμαστε και ν’ ασχολούμαστε μ’ αυτά”.

Γκαίτε προς Έκκερμαν
(1^η Μαΐου 1825)

Αν έμπαινε θέμα στο Λύκειο των Ελλήνων με το ερώτημα τί εστί **Τίφες**, ασφαλώς δε θ’ απαντούσε κανένας. Κι αν κάποιος το ήξερε, θα ήταν αποτέλεσμα φαινικής εξαίρεσης του θλιβερού κανόνα... Για έναν κανόνα, άλλωστε, (εκτός από τύχη) ζούμε εμείς οι νεοέλληνες σήμερα.

Κανόνα τυφλής υπακοής και ανάγκης στον ξένο παράγοντα, που ωστόσο αντιγράφει τον αρχαίο μας Κανόνα. (Τον Κανόνα του Πολυκλείτου, θέλω να πω)...

Γυρίζοντας από Αθήνα διάλεξα να αποσπαστώ σε μια ήσυχη βοιωτική γωνιά του Κορινθιακού κόλπου που φαίνονταν πολύ γραφική, στην άκρη της οποίας ήταν σφηνωμένο ένα κόκκινο μπαστούνι που εσήμαινε κάποιο αρχαίο ερείπιο. Και ιδού τι μου συνέβη:

Οι αρχαίες πέτρες που είδα στην ακρόπολη των Τιφών, όπως αποκαλείται ο χώρος που επισκέφτηκα, ξεπερνούν τη φαντασία της κοινής πέτρας κι ανεβάζουν το δείκτη της υψηλής τέχνης και τεχνικής σε άλλο επίπεδο.

Όμως ποια είναι αυτή η αρχαία Τίφα; Εγκαταλείποντας το εθνικό δίκτυο πήρα στο ύψος της Θήβας τον παρακαμπτήριο για τις δυο βοιωτικές πόλεις. Και η τύχη με πήρε από το χέρι και με οδήγησε κα-

Άποψη της Αλυκής με το Κορομπίλι αριστερά.

Μια στενή λωρίδα, στεριάς παρεμβάλλεται ανάμεσα στα γαλάζια νερά του όρμου και στα κεραμιδοκόκκινα νερά της λίμνης της Αλυκής. Το εντυπωσιακό αυτό χρώμα οφείλεται στις κύστες της *Artemia Salina*, της μικροσκοπικής γαρίδας μήκους μόλις 1,3 εκ., που ζει στα νερά των αλυκών με πολύ υψηλή αλατότητα και αποτελεί βασική τροφή των αποδημητικών φλαμίγκο που διαχειμάζουν στην αλυκή.

τευθείαν πίσω από τον απόμερο θύλακα των βοιωτικών μυστικών...

Το κοντέρ μηδενίστηκε στην έξοδο της Θήβας. Στα 7,7 χιλιόμετρα του δρόμου Θήβας – Λιβαδιάς έστριψα αριστερά ακολουθώντας την ένδειξη προς Δόμβραινα, Θεσπιές, Ξηρονομή. Καινούργιο οδικό δίκτυο, ασφαλές, σοφά μελετημένο. Αφησα τις Θεσπιές στα δεξιά μου κι έφτασα στην επόμενη διασταύρωση για την Ξηρονομή, στα 26,1 χιλιόμετρα. Ο δρόμος ετούτος, παλιός κακοτράχαλος κι ασυντήρητος με έβγαλε σε δυο χιλιόμετρα στο άχρωμο χωριουδάκι της Ξηρονομής. Το διέσχισα βιαστικά και βγαίνοντας διέκρινα μια πινακίδα που έγραφε προς **Αλυκή** χιλιόμετρα **12**.

Η άσφαλτος ελαφρά καλύτερησε, καθώς ανηφόριζε πάνω σε ένα σπανό βουνό δίχως κανένα ενδιαφέρον.

Στα δεξιά μου κάλπαζε η ορεινή χαίτη του **Ζαγαρά**, ενώ στην προέκτασή της φέγγριζε ο **Ελικώνας**.

Υστέρα ήρθε ο αυχένος, σε υψόμετρο 420 μέτρων. Καμαρωτός κι ολόγυμνος. Δίχως κόνδυλους και ρόζους. Στάθηκα να τον ψηλαφίσω. Και ν' αποστηθίσω τ' αποκαλυπτήρια μιας μικρής διάταξης φυσικών θαυμάτων.

Σκόρπισα το βλέμμα στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. Ολομπροστά μου κυμάτιζε μια πανώρια ορεινή ράχη, ένα ξεροβούνι, με κατάλευκες ραβδώσεις που άκουγε στο όνομα **Κορομπίλι**. Έμοιαζε με πανύψηλο τείχος που δεν είχε παρά μόνο **905** μέτρα ύψος.

Κάτω από την ομπρέλα του βουνού ζούφωνα μια αγκαλιά σπιτιών, στην άκρη της οποίας σχηματίζονταν μια φυσική λιμνοθάλασσα, από την οποία πήρε

το όνομά της και όλη η σημερινή ακτή: Αλυκή.

Την Αλυκή προστάτευε ένας φυσικός περικλειστος όρμος, έξω από τον οποίο άνοιγε τη λεκάνη του ο Κορινθιακός, με την ξαπλωτή σφήνα των Αλκυονίδων νήσων.

Πίσω από τον κόλπο φτερούγιζαν οι κορφές των **Γερανείων**, ενώ το ολικό πλάνο έκλεινε η οροσειρά του Ελικώνα και οι απαλές σκιές του **Παρνασσού**.

Στάθηκα αμίλητος ν' αποθαυμάσω το ωραίο γεωφυσικό σκηνικό. Μου μπήκε κάρφος στην ψυχή η επιθυμία για μια ανάβαση στο Κορομπίλι, από την κορφή του οποίου είναι σίγουρο πως το βλέμμα του ορειβάτη θ' ατενίζει τα Αιγίσθενα, το Πόρτο Γερμενό, την Ψάθα και τ' Αλεποχώρι, ίσαμε τον κάβο Μελαγκάβι

Πίσω μου ακριβώς, γυρίζοντας το βλέμμα, ήρθε και σφηνώθηκε ένας τεράστιος πύργος, άγνωστης ταυτότητας. Δεν απείχε πάνω από διακόσια μέτρα. Επιδόθη-

κα να τον προσεγγίσω ψάχνοντας έναν διάδρομο μέσα από τις ασφάκες και τα φρύγανα.

Όμως δεν υπολόγισα το αστάθμητο που είναι και το καθοριστικό συρτάρι της βιοτής μας. Ένδοξο μεν αλλά ριψοκίνδυνο. Ύστερα από πενήντα μέτρα "διάνοιξη" δρόμου προς το χνάρι του παλιού εκείνου πύργου μου επιτέθηκε ένα σμήνος από μέλισσες που με ανάγκασαν να κόψω δρόμο. Εκεί κοντά στάθμευε ένα μελίτσι που φτερούγιζε έξω από τα πολύχρωμα κουτάκια του. Προσπέρασα την ακτίνα δράσης των μελισσών, αλλά πίσω από το πρώτο μελίτσι παρατάχτηκε δεύτερη ζώνη του μαινόμενου στρατεύματος που με έτρεψε σε άτακτη φυγή.

Έτσι ο πελώριος εκείνος πύργος έμεινε από τη μια στο απυρόβλητο κι από την άλλη στο ακατάγνωστο πεδίο των "μαχών" μου...

Μπήκα στο αμάξι και πήρα να κατεβαίνω τις απότομες στροφές για την Αλυκή.

Το λιμανάκι της Αλυκής.

Η Πύλη της ακρόπολης των Τιφών.
Το τείχος της ακρόπολης έμπαινε στη θάλασσα.

Ο καλύτερα σωζόμενος δυτικός Πύργος της ακρόπολης των Τιφών.

Η εισόδια πύλη της ακρόπολης. (αριστερά)

Στάθμευα κάθε τόσο στους εξώστες των στροφών για να αποτιμήσω κάθε φορά κι από διαφορετική γωνία κάτοψης το άγνωστο έργο της “Αποκάλυψης”.

Πλησιάζοντας την κοιλάδα της Αλυκής διαπίστωσα πως όλες σχεδόν οι θερινές – εξοχικές κατοικίες του Οικισμού ήταν αυθαίρετες, με πρόχειρους φτηνούς κατασκευαστικούς δόμους. Κρίμα...

Η παραλία όμως του Οικισμού (38 ακριβώς χιλιόμετρα από την Εθνική οδό) κέρδιζε πόντους από την γραφικότητα και τον ανόθευτο σχεδιασμό της. Αρκετά συμπληπτικά μαγαζάκια απλώνονταν στην αγκάλη του ορμίσκου πλαισιώνοντας τη φυσική λιμνοθάλασσα της Αλυκής.

Πραγματοποίησα πεζή μια διάσχιση του παράλιου μετώπου της φτάνοντας ως την άκρη της παραλίας, από όπου άρχιζε η πραγματική Αλυκή, με παροικίες αλατιού, σε ολόκληρο το παρόχθιο σκέλος της.

Σώνοντας τη μικρή εκείνη βόλτα στο πα-

ράκτιο μέτωπο του Οικισμού πήρα να δοκιμάζω την ανάστροφη πορεία προς την άλλη μεριά της παραλίας, εκεί όπου συνωθούνταν μερικά λευκά κυβόσπιτα, τα οποία σκαρφάλωναν στις παρυφές του απέναντι λόφου.

Έφτασα περπατώντας μέχρις εκεί που τέλειωναν τα παραθαλάσσια σπίτια του Οικισμού, όταν από το ύψος της παραλίας τινάχτηκε μια τεράστια Πύλη από ογκωδέστατη λιθοδομή που ακολουθούσε εγκάρσια ανάταξη στιβαρού τείχους ίσαμε την κορφή του απότομου και πετρώδους λόφου πάνω στον οποίο και έσβηνε. Τι θάμα ήταν και τούτο; Από πού ξεφύτρωσε ετούτη η θεριά τοιχοποιία, με τους γρανίτες και τους βασάλτες, κορυφώνοντας την αγωνία μου για να την ξετρυπώσω;

Σίφαι ή Τίφαι, λένε τα κιτάπια, πως είναι μια αρχαία Ακρόπολη που αποτελούσε το ένα από τα τρία σπουδαιότερα λιμάνια του Κορινθιακού. Ανάγεται στον 4^ο αιώ-

να π.Χ. Στην ακρόπολη των αρχαίων Σιφών (τη σημερινή Αλυκή) έχει βρεθεί κεραμική των προϊστορικών και ιστορικών χρόνων που δηλώνει μακρά κατοίκηση της περιοχής. Περίοδος ακμής της ακρόπολης θεωρείται ο 4^{ος} αιώνας, οπότε και οχυρώθηκε από το κάτω μέρος. Το οχυρωματικό τείχος της ακρόπολης διατηρείται σε ικανοποιητικό μήκος και ύψος και ενισχύεται από έξι πύργους. Σήμερα σώζονται τρεις πύλες, από τις οποίες η κύρια βρίσκεται δίπλα από τη θάλασσα.

Η ακρόπολη των Τιφών εντάσσεται στη σειρά των ακροπόλεων του Κορινθιακού κόλπου. Οι άλλες είναι των αρχαίων Αιγόσθαινων (Πόρτο Γερμενού), της Κρέυσης (Λιβαδόστρας), των Κορσιών (Πρόδομου) και της Βούλιδος (Ζάλτσας. Οι Τίφες θεωρούνταν επίγειο των Θεσπιών. Μέσα στον κόλπο της Δόμβραινας λοιπόν βρισκόταν η αρχαία πόλη Σίφαι ή Τίφα. Γι αυτή γράφει ο Πausanias ότι την ίδρυσε ο Τίφους που τον είχαν προτιμήσει στα μυθικά χρόνια για κυβερνήτη της Αργούς. Αυτός ο Τίφους ήταν ο πρώτος στον κατάλογο των Αργοναυτών που κατάφερε μάλιστα να σώσει το καράβι από τις Συμπληγάδες Πέτρες. Ήταν δε δεινότατος στο να προβλέπει τις καταγίδες, αλλά και ικανός στην οδήγηση του πλοίου.

Η Τίφα ή Σίφαι ως λιμάνι χρυσίμεινε ως επίγειο των Θεσπιών. Στην Τίφα υπήρχε ένα ιερό, στο οποίο τιμούσαν κάθε τέλος του χρόνου τον Ηρακλή.

Εκεί συνεπώς, στην άκρη του λιμανιού, όπως κοιτάζω τον όρμο από τα δυτικά, δεσπόζει επάνω στην κόψη του λόφου, ο οχυρωματικός περίβολος των Τιφών. Οι πέτρες, οι γωνιές, τα υπέρθυρα, οι τρούλοι και όλη η τοικοποιία μαρτυρούν την περίτεχνη κατασκευή του τείχους, από την οποία μένουμε κατάπληκτοι.

Επιχειρώ μια επιτόπια αναγνώριση κι αρχίζω να ζώνω τον απόκρημνο λόφο προσπαθώντας να βρω την άκρη της διαδρομής που θα με φέρει κοντά στην κορυφαία πύλη. Αυτό γίνεται από τη βόρεια πλευρά του λόφου, εκεί που σήμερα έχει κατακρημνισθεί η πλαγιά (τεράστια κομ-

μάτια της οποίας μάλιστα έχουν γκρεμίσει και ένα δυο τσατμαδένια σπιτάκια).

Οι πέτρες από την τοικοποιία της ακρόπολης και από τα λίθινα σπλάχνα του λόφου που διαλύεται, αποτελούν το άλφα και το ωμέγα αυτού του τόπου, σε συνδυασμό πάντα και με το ασβεστολιθικό πέτρωμα του Κορομπιλιού δημιουργούν ένα σπάνιο και μοναδικό σύνολο στο έδαφος της Βοιωτίας.

Τριγυρίζοντας το λόφο θα βρούμε από τα ανατολικά μια ωραία πηγή και μια πινα-

κίδα που έχει τοποθετήσει ο Δήμος της Θίσβης που αποκαλύπτει την αρχή της Τιφαιάς Οδού.

Είναι τόσο ρευστές οι εικόνες και οι εμπειρίες που ζω εδώ στην Αλυκή, που σκέφτομαι μήπως ονειρεύομαι ή μήπως βρίσκομαι σε μια ουτοπική χώρα της φαντασίας...

Κι όμως όχι! Πατώ και βαδίζω μια χώρα ανόθευτης πετρογνωσίας, στο μυχό ενός μικτού συμβολικού τόπου, πέτρας, νερού και αλατιού, που τον στεφανώνει ο κατάνπλαβος μεσογειακός ουρανός και μια θάλασσα - εστία ρεμβών κυμάτων, στα οποία συχνάζουν γλάροι, Ποσειδώνες και Εγκέλαδοι.

Πανίσχυροι κυβόλιθοι της ακρόπολης από το τμήμα του ισχυρού τείχους της ανατολικής πλευράς.

